

COMPROMESOS EN LA DEFENSA DELS DRETS SOCIALS

Presentació nova Junta directiva 2015-2018

Excel·lentíssima senyora Ada Colau, alcaldessa de Barcelona,
Honorable senyora Neus Munté, vicepresidenta del Govern,
Excel·lentíssima senyora Mercè Conesa, presidenta de la Diputació de Barcelona,
Diputats i Diputades.
Regidors i regidores.
Autoritats.

Presidents i representants de les 34 federacions d'entitats membres de la Taula del Tercer Sector
Expresidents de la Taula del Tercer Sector.
President del consell territorial i Delegat territorial de la ONCE
Senyores i senyors. Bona tarda a tothom.

Vull agrair a la ONCE –amfitriona- i a l'Enric Botí, a la Junta Directiva amb la que he compartit treball, a l'equip tècnic, i a totes les persones des del 2003 han fet taula. I a l'Àngels per aquests 6 anys (*entrega quadre a Àngels Guiteras*).

Sovint expliquem la Taula del Tercer Sector com una federació formada per 3.000 entitats d'un sector que ocupa prop de 100.000 persones i amb un pes econòmic que representa prop del 3% del PIB. Així és com il·lustrem la T3S a les nostres memòries. Però hi ha quelcom més. També és un conjunt d'entitats què, sense afany de lucre, treballem per la inclusió i la cohesió social. Entitats que sorgim de la lliure iniciativa i l'assumpció de responsabilitat social, i que vetllem per l'interès general. Des del 3S es promou la cooperació de persones en projectes comuns i creem ocupació, en un moment on cada lloc de treball és un tresor a protegir.

Penso, a més, que si hi ha un element que identifica el Tercer Sector, i que identifica particularment la Taula, que és la *mirada social* que mou la seva activitat. I és des d'aquesta mirada social que m'agradaria, en aquest mandat contribuir a situar les polítiques socials al centre (A) de l'acció pública.

...

L'Àngels Guiteras deia a la darrera Cimera amb el President Mas que un periodista havia definit el seu mandat com la presidenta de la crisi. Era una forma d'explicar gràficament què han suposat aquests 6 anys al capdavant de la Taula. Sis anys complicats, durs, que malgrat tot, mereixen un balanç enormement positiu per la feina ben feta. I alhora, l'Àngels estava recordant també, que la nostra societat ha patit, i pateix molt encara.

No ens podem resignar a acceptar tot allò que s'ha perdut durant aquests anys. La crisi no només ha lesionat greument els col·lectius vulnerables, sinó que ens ha fet a tots molt més vulnerables del que pensàvem que érem. Hem hagut de pal·liar situacions abans impensables. I amb la crisi, hem vist que no només fallava el sistema econòmic, sinó també el sistema de creences sobre el qual estava construït.

Aquest sistema de creences, s'ha basat en la individualitat –és a dir, l'individu-consumidor, enlloc de la persona o el ciutadà-, s'ha basat en la competència, en els rendiments econòmics, en els guanys a curt termini, deixant milers i milers de persones a un marge, desprotegides. I aquest sistema de creences, en el que el sector públic i el sector privat van creure, ens va fer desatendre la mirada social, perquè no vam situar en el centre les polítiques socials, sinó el resultat econòmic.

Malauradament, encara no coneixem totes les conseqüències humanes que tindrà aquesta crisi. Amb el temps, podrem saber quants milers de joves van marxar per buscar feina i ja no van tornar. Quants projectes vitals es van frustrar. Per ara les xifres indiquen que gairebé la meitat dels aturats (41,6%) porten 2 anys o més en situació d'atur, i que només 1 de cada 4 aturats rep algun subsidi o prestació. Només amb el temps sabrem quants d'ells hauran fet crònica la seva situació de pobresa o d'exclusió obligant a perpetuar les polítiques pal·liatives pels més febles.

El que sí que sabem a dia d'avui es que els drets socials s'han vist amenaçats (B). S'han vist amenaçats perquè, molts d'ells, com les prestacions de la dependència o el dret a l'habitatge, han estat percebuts com quelcom extraordinari o gracioble. Sota el fals pretext que eren despesa, i la manca de viabilitat econòmica de tal sistema.

I sabem també que les desigualtats han augmentat. Hi ha un discurs que ens diu que s'ha d'evitar el malbaratament i la despesa ineficient de recursos públics, però no podem permetre'ns desatendre una desigualtat que empeny a algú a viure al marge. Les conseqüències són enormes: l'expulsió dels àmbits de decisió públics, la pobresa, l'angoixa, la manca d'autoestima o, fins i tot, la violència. Les desigualtats són l'origen de moltes de les injustícies i conflictes socials. Fent meves les paraules de Göran Therborn, "*les desigualtats són una violació de la dignitat humana i la forma més clara de negació al fet de desenvolupar-se*".

Les entitats de la Taula del Tercer Sector vivim en aquesta societat i intervenim sempre des d'una mirada social. Cal urgentment que incorporem la mirada social en la nostra acció pública. On l'èxit vulgui dir una cosa diferent a la que avui entenem. Penso que, si afegim una mica més de mirada social, serà menys difícil disposar d'un parc d'habitatge social superior al 2% (C) que tenim ara. L'habitatge és el primer espai d'intimitat de les persones i la primera política social que hauríem de protegir. I aquí hi ha persones més autoritzades a parlar-ne que jo mateix. Hi ha entitats de la Taula del Tercer Sector Social, que treballen projectes com el *Housing First* com una forma d'evitar l'exclusió i el sensellarisme, perquè sense llar pròpia, no hi ha vida digna. I el nostre sistema de creences ha arribat al punt de desarrelar famílies de la seva intimitat.

Per combatre situacions com aquestes, cal inversió social. No només per corregir les desigualtats, sinó per evitar-les. L'any 2014, a Catalunya, 2.500 desnonaments (7 al dia!!!) van afectar llars en situació d'alta vulnerabilitat social. I 2 de cada 3 no eren per no poder pagar la hipoteca, sinó per no poder pagar el lloguer. Continua sent urgent donar resposta a aquesta situació inadmissible però, sobretot, cal evitar que el problema es reproduïxi en el futur.

Això em fa pensar que les polítiques redistributives, com la fiscalitat, ja són insuficients, perquè actuen sobre el problema, quan ja és un problema. Ens calen polítiques pre-distributives, com les educatives i del mercat de treball, més potents; que garanteixin, també, la viabilitat del nostre sistema de protecció (D). Necessitem un nou marc laboral orientat a promoure l'equitat i la inclusió social, amb un salari mínim més alt, una forquilla de salaris acotada que limiti els sous alts, i una inspecció efectiva que combati els abusos i les irregularitats. Perquè mentre el 60% dels treballadors cobrin menys de 1.000 euros al mes, o en alguns

casos els sous dels directius superin en 370 vegades els salaris dels empleats, les polítiques redistributives seguiran fent fallida.

Tendir a canviar el model productiu també ha de ser un objectiu. Si afegim més mirada social, és probable que el resultat sigui més economia social i menys economia especulativa (E). I dins de l'economia social, les activitats vinculades a l'atenció a les persones, liderades pel Tercer Sector, que tenen un elevat potencial de creixement.

Es parla de despesa social quan fem referència a les persones, en canvi d'inversió pública quan parlem d'infraestructures. Podem lamentar l'equívoc de planificar i construir aeroports o xarxes viàries infrautilitzades, que no seran utilitzades eficientment, però mai ens equivocarem per atorgar una beca menjador de més. Entre un aeroport sense ús i un programa d'ajuts a la recerca universitària, a què anomenaríem despesa i a què inversió? (F) Durant anys, les grans polítiques públiques han estat orientades a la construcció de grans infraestructures i al posicionament econòmic. Ara hem de pensar en les persones i també en la forma a partir de la qual ens posicionem davant l'economia. ¿Perquè no pot ser economia, un cop més, social? Només així arribarem a la conclusió que la millor infraestructura d'un país és fer possible una vida digna i feliç a les persones des de la infància fins a la vellesa.

Em sorprèn com, sovint, abandonem part del patrimoni social que hem anat construint des de fa segles. Dels monts de pietat, del mutualisme, dels gremis, de les xarxes comunitàries, de la iniciativa social sorgida des de l'àmbit privat... que, a casa nostra, ha estat coixí per esmorteir les necessitats de la gent. Per posar un exemple ben recent, l'obra social de les caixes, que existeix (ara molt limitadament) des de mitjans del segle XIX i que el seu futur ha estat vinculat a la greu irresponsabilitat de molts dels seus gestors al capdavant de les caixes. Aquesta però, no sembla prou raó per fer desaparèixer l'obra social, instrument encara vàlid al servei de programes i d'entitats socials (G) i que es podria, perquè no, recuperar per part del sistema financer actual a partir d'una gestió públicoprivada. L'obra social ha estat, i encara és, un instrument al servei dels més necessitats que explica una part de la nostra solidaritat com a país però, també, un compromís del sector privat cap a la societat amb la que transacciona. Per això considero que cal avançar cap a un pacte que dugui a partits i a governs a legislar

per comprometre tots els bancs a destinar almenys el 25% dels seus beneficis a programes socials controlats pels poders públics. Això significaria uns 450 milions d'euros a Catalunya, és a dir, multiplicar per 4 o per 5 el que hi dediquen actualment.

Aspirem a construir una societat més justa socialment, que respecti les diferències i que, alhora, sigui bel·ligerant amb les desigualtats, evitant confondre ambdós conceptes, perquè les diferències ens venen donades, però les desigualtats són una construcció social provocada que ens allunya de l'ideal democràtic. No és possible combatre les desigualtats sense creure fermament en les polítiques socials. I la T3S ens sentim corresponsables en la definició d'aquestes polítiques públiques.

Les polítiques socials a les nostres institucions han passat de jugar a segona divisió, a situar-se en els llocs més destacats de molts dels nostres governs (H). Avui ho podem comprovar. És una bona notícia. Però volem que aquesta evolució es consolidi fent que l'acció política mantingui al primer nivell institucional la dimensió social.

Per fer possible aquesta llista de desitjos, hem d'aconseguir enfortir el tercer sector social (I): el nostre sector ha crescut els darrers anys i mai hem renunciat a promoure i a garantir les polítiques del benestar. Mirat en perspectiva, és indubtable que els èxits assolits són superiors als fracassos. Però cal anar més enllà. Sinó llegim la transformació que està patint la societat i, amb ella, la dels seus ciutadans i ciutadanes, podem córrer el risc de deixar de ser l'instrument útil i eficaç que ara som. Hem de ser un actor transformador que lluita per una societat més justa. No hem de resignar-nos a pal·liar les mancances d'una societat que pateix. I, en aquest camí, cal comptar amb la responsabilitat social del sector privat i amb la garantia del sector públic en relació a les polítiques públiques i als drets socials.

Parlem de progrés i civilització. I crec que és l'atenció a les persones, el que realment fa civilitzades les nostres societats. Nosaltres no som, només, la Taula del Tercer Sector Social. Nosaltres som persones compromeses i preocupades per les persones que ens envolten i amb les que convivim, en especial, les que ho tenen més difícil. Perquè sabem que, *el nostre futur*, també depèn del seu futur. Per tant si volem créixer no hi ha millor forma que preocupar-nos de com fer una societat

més justa socialment i, fent-ho, estarem indubtablement enfortint allò que representem. Aquest és el nostre desig i comptem amb vosaltres per a fer-lo realitat.

Moltes gràcies per ser aquí i moltes gràcies pel vostre compromís.

Oriol Illa i Garcia

President de la Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

Barcelona, 16 de juliol de 2015